

گزارشی از عصر ایران

پنجشنبه ۳۱ مارچ ۲۰۲۲

همه چیز در مورد دلایل حمله روسیه به اوکراین

سرانجام، روسیه به اوکراین حمله کرد و این کشور، هم اکنون زیر شدیدترین حملات روس هاست. به گزارش عصر ایران به نقل از یورو نیوز، شامگاه ۲۱ فبروری ولادیمیر پوتین در جریان یک نطق آتشین و حماسی، استقلال دونتسک و لوهانسک، دو منطقه جدایی طلب شرق اوکراین را به رسمیت شناخت. عکس العمل که مخالفت بی درنگ سازمان ملل، اتحادیه اروپا، ناتو و ایالات متحده آمریکا را در پی داشت.

اکنون در شرق اوکراین و کنار سرحدات روسیه دو سرزمین خواهان خودمختاری هستند که از نظر روسیه دو کشور مستقل هستند و هدف اصلی جنگ، این دو جمهوری اند.

اما چه شد که کار این مناطق به تجزیه و جدایی کشید؟

آغاز بحران

در اوایل سال ۲۰۱۴ اعتراضاتی گسترده کی یف و سراسر اوکراین را در بر گرفت. نتیجه این اعتراضات برکناری «ویکتور یانوکوویچ» رئیس جمهور طرفدار مسکو بود. در

اوکراین قدرت به دست کسانی افتاده بود که تمایل داشتند تا کشور را هر چه بیشتر به سمت غرب و اتحادیه اروپا بکشانند.

روسیه قادر به هضم تحولات جدید اوکراین نبود و در عکس العمل به شبه جزیره کریمیه اوکراین حمله کرد و آن را ضمیمه خاک خود کرد، اقدامی که اروپا و ایالات متحده آن را غیرقانونی می دانند.

همزمان با حمله به کریمیه، جدایی طلبان روس زبان ساکن در مناطق شرقی اوکراین دست به تصرف ساختمان های دولتی در دو ایالت دونتسک و لوهانسک در مرز روسیه زدند و از برپایی «جمهوری های مردمی» جدید خبر دادند. کی یف و حامیان غربی اش این اقدام تجزیه طلبان را از چشم روسیه می بینند.

«دو جمهوری مستقل»

حکومت های خودخوانده شرق اوکراین تنها قادر به تصرف بخش هایی از دو ایالت دونتسک و لوهانسک شدند اما مدعی سراسر این دو ایالت شدند و مبارزه ای برای تسخیر باقیمانده دو ولایت را شروع کردند. نیرو های دولتی اوکراین نیز در تلاش برای پس زدن نیروهای نظامی تجزیه طلب وارد درگیری نظامی با آنها شدند.

مجموع مساحت این دو ولایت شرقی اوکراین که به منطقه «دنیپاس» معروف است، بیش از ۵۲ هزار کیلومتر مربع است، که از این میزان اکنون ۸ هزار و ۹۰۰ کیلومتر در دست این دو حکومت خود خوانده است، کمی کوچکتر از مساحت جزیره قیروس.

جمعیت این دو ولایت روی هم رفته به ۶ میلیون نفر می رسد که اکنون کمی بیش از ۳ میلیون نفر در مناطق تحت کنترل دولت های خود خوانده هستند.

نتیجه درگیری های دو طرف، قربانی شدن بیش از ۱۴ هزار تن و آوارگی تعداد زیادی از مردم منطقه شد. البته از تعداد تلفات حملات روسیه به اوکراین خبری در دست نیست.

تجزیه طلب ها در مدارس تحت کنترل خود کتابهای نظام آموزشی روسیه را به کار گرفتند و حتی اقدام به برپایی

برخی از جشن های ملی متعلق به کشور روسیه کردند. دولت روسیه نیز میان آنها حدود ۸۰۰ هزار پاسپورت روسی توزیع کرد.

تلاش ها برای حل منازعه

در سال ۲۰۱۵ با میانجیگری فرانسه و آلمان توافق نامه ای میان روسیه و اوکراین امضا شد که به توافقنامه مینسک معروف شد. هدف اصلی این توافقنامه پایان دادن به درگیری میان نیروهای

ارتش اوکراین و جدایی طلبان مورد حمایت روسیه در منطقه مورد مناقشه دونباس بود. براساس این توافق، اوکراین در ازای بازپس گیری کنترل مرزهای خود با روسیه، به این دو منطقه خودمختاری قابل توجهی داد.

الکساندر زاخارچنکو رهبر مقتول شورشیان دونتسک

امریکا و متحدانش از این توافقنامه حمایت کردند، اما روسیه و اوکراین هر کدام دیگری را متهم به نادیده انگاشتن توافق می کنند.

در درون مناطق تحت کنترل جدایی طلبان نیز همه طرفدار خودمختاری یا پیوستن به روسیه نیستند. در جریان یک نظرسنجی که در سال ۲۰۲۱ در مناطق تحت کنترل شورشیان رخ داد، کمی بیش از پنجاه درصد خواهان خودمختاری یا پیوستن به روسیه بودند. روسیه اما اینگونه تبلیغ می کند که شرق اوکراین جملگی روس زبانانی هستند زیر سلطه اوکراین.

رهبران جمهوری های خود مختار

هر یک از این دو جمهوری خود خوانده دولت و رئیس جمهور مستقل خود را دارند.

دنیس پوشیلین در سال ۲۰۱۸ در انتخاباتی که از سوی دولت اوکراین غیرقانونی خوانده شد، رهبر به اصطلاح جمهوری خلق دونتسک شد، لئونید پاسچنیک نیز خود را رهبر منطقه جدایی طلب لوهانسک می نامد.

بر اساس گزارش هایی که تأیید نشد، بسیاری از مقامات نظامی و جدایی طلب در چند سال گذشته در

جنگ، رقابت های گروهی داخلی و یا عملیات نیروهای اوکراینی کشته شده اند.

الکساندر زاخارچنکو رهبر شورشیان دونتسک، که در یک بمب گذاری در کافه دونتسک در اگست ۲۰۱۸ کشته شد، برجسته ترین قربانی شورشیان در درگیری تا به امروز است. برخی تحلیل گران امور امنیتی، دست نیروهای امنیتی اوکراین را در قتل او می بینند.

سرنوشت این دو جمهوری چه خواهد شد؟

منازعه شرق اوکراین اخیراً دوباره داغ شده است و مشخص نیست این دو سرزمین به دامان اوکراین بازگردند، همچون کریمیه به خاک روسیه ضمیمه شوند یا دو دولت خودمختار باقی بمانند.

با فرض اینکه این دو سرزمین همچنان به صورت خودمختار، خود را دو کشور مستقل ببینند، از آنجایی که احتمالاً تنها توسط روسیه و بلاروس به رسمیت شناخته شوند، چانسی برای ارتباط با جهان نخواهند داشت. از آنجایی که از نظر عمده کشورهای جهان چنین کشورهایی وجود ندارند، پس پاسپورت های آنها نیز به رسمیت شناخته نخواهد شد. سفر به این سرزمین ها یا خروج اتباع این دو جمهوری خود مختار به دیگر کشورها با مسائل و مشکلات جدی حقوقی رو به رو خواهد شد. اینها به جز تحریم هایی است که به گفته کشورهای غربی علیه آنها اعمال خواهد شد.

با این وجود ارائه صدها هزار پاسپورت روسی میان مردمان این دو منطقه تا حدودی می تواند مشکلات حقوقی وضعیت اتباع این مناطق را کاهش دهد.

عضویت اوکراین در ناتو، زنگ خطری برای روسیه

روسیه همچنین به شدت نگران عضویت احتمالی اوکراین در ناتو است. برای مسکو، قابل قبول نیست که ناتو را در امتداد مرزهای خود ببیند.

سازمان پیمان اتلانتیک شمالی در جلسه سال ۲۰۰۸ خود که در بخارست برگزار شد از تمایل اوکراین و گرجستان برای پیوستن به این پیمان و عضویت در ناتو استقبال کرد.

این در حالی است که پس از آن برنامه عملی اقدام جهت عضویت به این کشورها پیشنهاد و ارائه نشد و اعضای ناتو اعلام کردند که باید به «برخی سوال ها و ابهام باقی مانده» در خصوص این درخواست ها پاسخ دهند.

ساموئل کراپ، محقق ارشد علوم سیاسی در سازمان سیاستگزاری جهانی «رند کورپوریشن» در خصوص ارائه برنامه های اقدام برای عضویت به دو کشور اوکراین و گرجستان می گوید: «طی چهارده سال گذشته هیچ حرکتی در این جهت صورت نگرفته است.»

ویکتور یانوکویچ، رئیس جمهور سابق اوکراین که از معدود سیاستمداران اوکراینی نزدیک به مسکو بود، پیش تر اعلام کرده بود که نیازی به پیوستن کشورش به ناتو نیست، چرا که پارلمان اوکراین در سال ۲۰۱۰ به وضعیت «غیر متعهد» این کشور رای داده است.

این در حالیست که پس از برکناری یانوکویچ و الحاق شبه جزیره کریمیۀ اوکراین به خاک روسیه، آرسنی یاتسنیوک، صدراعظم وقت اوکراین اعلام کرد که دیدگاه کشورش در خصوص عضویت در ناتو به کلی تغییر کرده است.

پارلمان اوکراین در سال ۲۰۱۷ لایحه ای را تصویب کرد که در آن عضویت در ناتو به عنوان یکی از اهداف کشور قانونی شد و بار دیگر در فهرست مطالبات قانونی اوکراین قرار گرفت؛ مسئله ای که زمینه اصلاح در قانون اساسی را نیز فراهم کرد.

اوکراین در سال ۲۰۲۰ موفق شد از جانب ناتو به عنوان «شریک فرصت های پیشرفته» شناخته شود، وضعیتی که امکان اشتراک اطلاعات و دسترسی بیشتر به برنامه ها و تمرین های نظامی این سازمان را برای کی یف فراهم می کند.

ساموئل کراپ در این خصوص می گوید: «این همان وضعیتی است که احتمالاً به عنوان تواناترین و مهم ترین شریک غیر عضو ناتو از آن برخوردار است.»

ولادیمیر زلنسکی، رئیس جمهور فعلی اوکراین طی ماه جاری بارها اعلام کرد که تمایل کشورش برای عضویت در ناتو به قوت خود باقی است و در قانون اساسی این کشور نیز بر آن تاکید شده است.

این در حالیست که برخی تحلیل گران از جمله رافائل لاس، عضو شورای روابط خارجی اروپا اعتقاد دارند که اوکراین در حال حاضر معیارهای لازم برای عضویت در ناتو را در اختیار ندارد. بر اساس این دیدگاه کشورهای متقاضی باید در بعد سیاسی، دست به اصلاحات مورد تاکید در برنامه اقدام عضویت بزنند و در بعد نظامی، نیز از شرایط لازم برای تقویت امنیت پیمان و نه لطمه زدن به آن برخوردار باشند.

با این حال، حمله روسیه به اوکراین، معادلات را پیچیده تر کرد و باید به انتظار روزها و هفته ها و ای بسا ماه های آتی نشست تا ببینیم نتیجه آتش بازی روس ها در خانه همسایه چه خواهد شد؟!